

Zone Ma Zazaki

ZAZANA

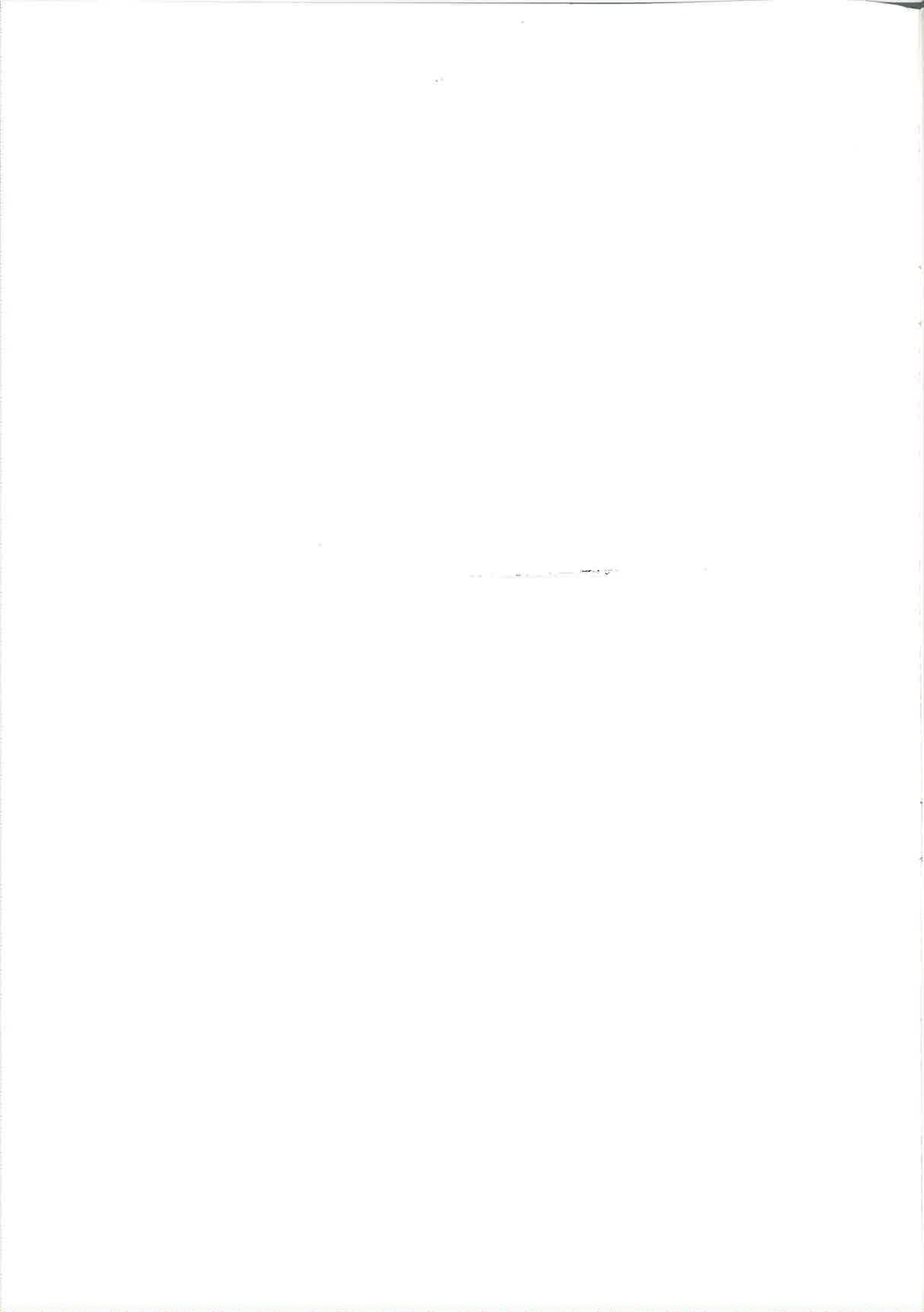
Zaza Dili ve Kültürü Dergisi
Péséroké Zon u Kulturé Zazayan

Umar(Amor) :1

Serr : 2012

FİYAT:7.00-TL

DR. ZÜLFÜ SELCAN'DAN YÖK'E GÖNDERİLMEK ÜZERE HAZIRLANAN "ZAZACA DİLDİR" TEBLİĞİ

Hatırlanacağı üzere YÖK, Bingöl, Tunceli ve Mardin Artuklu Üniversiteleri'nden Zazaca'nın ayrı dil mi, lehçe mi olduğuna dair rapor istemişti. Konuyla ilgili olarak Zaza aydınlarından Dr. Zülfi Selcan tarafından hazırlanan ve YÖK'e gönderilmesi için ilgili üniversiteye sunulan "Zazaca Bir Dildir, Hiçbir Dilin Lehçesi Değildir." tebliğinin tamamını okuyunuz lütfen.

Not: Bu yazı, Tunceli ve Bingöl Üniversiteleri'nin isteği üzerine, RTÜK'e sunmak için hazırlanmış ve 03.06.2012'de gönderilmiştir. Belli siyasi çevreler basın ve yayında, Zaza Halkını ve Zaza Dilini kendine mal ederek asimile etme amacıyla seferberlik ilan etmiş, yoğun ve saldırgan bir siyasi propaganda yaparak toplumu aldatıyorlar. Ülkemizde, asimilasyoncu politikanın zarar vermektense başka birşeye yaramadığı, bir yere varamıyacağı ve sonunda yok olacağı yeterince bilinmektedir. Bilimi hiçe sayan siyaset, geçicidir; bilim ise kalıcıdır. Dilbiliminin, bu konudaki kesin ve doğru tespitlerini kamuoyuna açıklamak için önünüzdeki yazının yayınlanması zorunlu ve uygun görüldü.

13 Mayıs 2012 tarihli Star Gazetesi'nde verilen haberde, RTÜK, yayın yapmak isteyen televizyonlara "Zazaca, Kırmanca ve Sorancca dillerinde yayın yapacak" diye izin vermiştir.

Bunun üzerine, Mardin Artuklu Üniversitesi'nin Kürt Dili ve Kültürü Bölümü, RTÜK'e itiraz ederek "Zazaca'nın sözde Kürtçe'nin bir lehçesi" olduğunu iddia edip, Türkiye yayın kurumlarında "Kürtçe'nin lehçesi" olarak yazılması için uyarıda bulunmuştur.

İddia edildiği gibi "Kurdi" diye bir dil yoktur: ne yazılı tarihte, ne de herhangi tarihi dil belgelerinde. Artuklu Üniversitesi'nin internet sayfasına bakarsak, dil seçiminde Türkçe, İngilizce ve Arapça'nın yanında bir de "Kurdi" diye yazılıdır. Kurdi'yi tıklayınca, sayfayı Kırmanca (Kurmancca) dilinde görüyoruz. Görüldüğü gibi burada "Kurdi" tabiri Kırmanca (Kurmancca) için kullanılıyor. Bundan haberi olmayanlar "Kurdi"nin başka bir dil olduğunu sanır. Bu siyasi amaçlı kelime oyunuyla, Zazaca da dahil bazı komşu dillerin, sözde "Kurdi" veya sözde "Kürtçe"nin birer lehçesi olduğu propaganda ediliyor.

Bu konuya bir de dilbilimi açısından bakalım:

Zaza Dili'ne kısa bir bakış:

Diller familyasındaki yeri: Zazaca, İrani diller familyasına aittir. İrani diller familyası, toplam olarak 40 dilden ibarettir ve Zazaca da bunlardan biridir. (Detaylı bilgi için bkz. Selcan 2011a, 111 f)

1906 yılında Alman dilbilimcisi Oskar Mann, Prusya Bilimler Akademisi'nin görevlisi olarak Siverek ve Elazığ'da Zazaca'nın dil kayıtlarını yaparak gramerini analiz etmiştir. Daha sonra, İran bölgesindeki dillerin kayıt ve gramer analizine devam etmiştir. Batı İrani dillerin tarihi sınıflandırmasının kurucusu, Oskar Mann'ın dil malzemesi, 11 ciltte yayınlanmış ve bunların sonuncusu ise 1932'de Berlin'de yayınlanan Zazaca'nın ilk grameridir: Mundarten der Zâzâ, 398 sayfa.

Oskar Mann, Siverek'ten Prusya Bilimler Akademisi'ne gönderdiği 4 Haziran 1906 tarihli mektubunda şöyle bildiriyor: "Daha evvel de tarafımdan savunulan görüş tasdik edildi, yani Zazaca'nın hiç Kürtçe olmadığı..." Mann'ın ölümünden sonra eserlerini yayınlama görevi Karl Hadank'a verildi. Mann ve Hadank'ın Zazaca gramerinin 18. sayfasında, "Zazaca, Kürtçe değildir." [Das Zâzâ nicht Kurdisch] başlığı altında, Kurmancca ile karşılaştırılarak dil farkları belgelenmiştir. (s. 19-22) Bununla, Oskar Mann ve Karl Hadank, Zazaca'nın kendine has bir gramer yapısının olduğu ve o zamana kadar yanlış olarak sanıldığı gibi hiçbir dilin lehçesi olmadığını, bilimsel ve kesin olarak tespit etmiştir.

Bu tespit, enternasyonal düzeydeki İrani dilbiliminde, günümüze kadar tartışmasız olarak kabul edilmekte ve İrani dilbiliminin şu toplu ve temel eserlerinde, Zaza Dili de bağımsız bir dil olarak görülmektedir:

- 1958, Şarkiyat El Kitabı, İranistik [Handbuch der Orientalistik, Iranistik], Georg Morgenstierne, Yeni İrani Diller [Neu-iranische Sprachen], s. 155-178.
- 1989, Corpus Linguarum Iranicarum, Joyce Blau, Gûrânî et zâzâ, s. 336-340.
- 1997, İrani Dilbiliminin Temeli, Yeni İrani Diller, Kuzeybatı Grubu 2 (Rusça) [Osnovy iranskogo jazykoznanija, Novoiranskije jazyki: Severo-zapadnaja grupa 2], L. A. Pirejko, Zaza, s. 97-143. Son Bilimsel Eserler (Doktora Çalışmaları)
- 1985, Terry Lyn Todd, A Grammar of Dimili (Also known as Zaza), Michigan.
- 1998, Ludwig Paul, Zazaki, Grammatik und Versuch einer Dialektologie, Wiesbaden.
- 1998, Zülfi Selcan, Grammatik der Zaza-Sprache, Berlin.
- 2000-2001, Berlin Teknik Üniversitesi'nde Araştırma Projesi: Zazaca-Almanca Metinler Korpusu: Zülfi Selcan, Zaza-Deutsches Textkorpus, DFG-Forschungsprojekt, Technische Universität Berlin

Tarihi gramer: Zaza Dili'nin tarihi grameri, Bingöl Üniversitesi'nin 2011'de düzenlediği Uluslar arası Zaza Dili Sempozyumu'nda ilk bölüm olarak detaylı ve kapsamlı şekilde dile getirildi. İrani diller familyasının tarihi gelişimi, fonolojik ve morfolojik düzeyde açıklandı ve Zazaca ile diğer dillerin hangi değişime uğradığı veya hangi eski şekli muhafaza ettiği anlatıldı. Zazaca'nın bu tarihi gelişim sürecinde komşu dillerle olan ilişkisi de kelime mukayesesiyle gösterilerek izah edildi. Dr. Zülfü Selcan'ın verdiği, Zaza Dili'nin Tarihi Gelişimi, konulu bu konferans, yayınlanan kitapta mevcuttur. (Bkz. aşağı, kaynaklar.)

Tarihi dil farkı: Aynı dil familyasına ait olan diller, tarihi dil belgelerine dayanıp incelenerek, kelime mukayesesi vasıtasıyla, fonolojik, morfolojik ve leksikolojik düzeyde ne gibi değişikliğe uğradığı ve hangi eski özelliklerini muhafaza ettiği izlenebilir. Bununla, dillerin nasıl farklı bir tarihi değişime uğradığı ortaya konulur. Bu mukayese metoduyla, Zaza Dili'nin tarihi süreçteki gelişimi ve eskiyi muhafaza etmesi üzerine kısa ve önemli misaller verilerek aşağıda izah ediliyor.

Tarihi fonolojik farklar: Dillerin tarihi bakımdan birbirleriyle olan ilişkisini görmek için İrani diller familyasından birkaç dil arasında ufak bir tarihi mukayese örneği vereyim: Zerdüş'tün (m.ö. 628-551, Henning, 156.) konuştuğu ve dini ayinlerinde kullandığı Avestçe İrani dillerin en eski tarihi kaynağını oluşturuyor. Şimdi Avestçe ile Zazaca, Farsça ve Kurmanca'yı karşılaştıralım:

Avestçe1	Zazaca	mö. 6. yy.(Kuzey L.)	Farsça	Kurm.	Türkçe
gāman	game	gām	مآگ	gav	adım
nāman	name	nām	مان	nav	ad
sarəta	serd	sard	درس	sar	soğuk
asa	des	dah	ده	deh	on
vīsaiti	vist	bist	تسایب	bist	yirmi
vəhrka-2	verg	gorg	گرگ	gur	kurt
vāstra	vas	gīyāh	ایگ	geya	ot
vašne	vəysan	gušna	منشگ	birçi	aç

1. Bkz. C. Bartholomae, Altiranisches Wörterbuch, 2 Eski Hintçe'de (mö. 1000) vřka e.

Bu mukayesenin gösterdiği gibi, Avestçe ile olan benzerliğinden dolayı Zazaca, Farsça ve Kurmanca'nın tarihi kökeninin ortak olduğu görülmektedir. Bununla beraber, her dilin birbirinden farklı bir gelişme gösterdiği de göze çarpıyor. Mesela 1. ve 2. satıra bakarsak, Avestçe'nin /-m-/ fonemi Zazaca ve Farsça'da eski biçimiyle muhafaza edilmişken, Kurmanca'da /-v-/ ye dönüşmüştür. 3. satıra bakarsak, eski /-t-/ fonemi Zazaca ve Farsçada /-d-/ye dönüşürken, Kurmanca'da tamamen kaybolmuştur. Dikkat çeken önemli bir nokta da, 4. satırda görüldüğü gibi, Avestçenin dasa "on" kelimesinin, Zazaca'da "des" biçimiyle aynen kalmasına rağmen, Farsça ve Kurmanca'da daha farklı gelişmeyle "dah" [däh]/deh şekline girmesidir. Zazaca'da "des": Eski Hintçe dáśa "on" eşitliğiyle, demek oluyor ki Zazaca, eski İrani dönemden önceki Ari dil kademesine kadar uzanan şekli ki, yaklaşık 3000 yıllık bir geçmiş zamanı kapsıyor, öteki dillerin değişmelerine karşı aynen muhafaza etmiştir.

5., 6. ve 7. satırdaki karşılaştırmada ise baştaki Avestçe /v-/[w-]: Eski Hintçe /v-/[v-] fonemi, Zazaca'da /v-/[v-] şekliyle aynen kalmasına karşı, Farsça ve Kurmanca'da /gu-/ şeklinde önemli bir değişikliğe uğradığı görülüyor. Sondan 2. satırda ise Avestçe'nin vašne "aç" kelimesi Zazaca'daki vēsan (Dersim), vēšan (Varto, Bingöl, vd.) şekliyle, az bir değişikliğe uğrarken, Kurmanca'da "birçi" ve Farsçada ise "gušna-منشگ" biçimiyle daha büyük değişikliklere uğramıştır. Son satırda ise, dillerde köklü biçimde yerleşik olup konuşmada sık kullanılan ve bu bakımdan çok önemli olan "iste-mek" fiilinin kökü mukayese ediliyor. Bu fiilin eski kökü Avestçe *hvas-: Zazacawas- (was-t-ene) biçimleriyle aynı olmasına karşı (av. *xv- >), Yeni Farsça'nın xwās- (< xwās-t-an نشتس اوخ) ile Kurmanca'nın xwas- (< xwas-t-in) şekillerine fonolojik bakımdan çok uzak kalıyor. Diğer bir ifadeyle, Avestçe ve Zazaca [w- : w-] ile ortak iken, Farsça ve Kurmanca /xw- : xw-/ ile ikinci bir ortak grup oluşturuyor. Bütün bunlar, yeni dil kademesinde oluşan farklar olmayıp, binlerce yıllık süreçte meydana gelmiş olan tarihi dil farklarıdır. Bu küçük tarihi fonoloji mukayesesinin gösterdiği gibi, Zazaca eski dil özelliklerini, Farsça ve Kurmanca'dan daha güçlü olarak muhafaza etmiştir. Buna göre, her dil kendine göre ayrı bir tarihi değişime uğramıştır. Bununla beraber, o dilin bütün lehçelerinin de aynı tarihi gelişimi göstermesi gerekir. Bazı dil grupları ise, son Farsça-Kurmanca misalinde gösterildiği gibi, tarihi gelişmeleri kısmen ortaklaşa da yapabilirler.

Yukarıdaki diltarihi misallerinden anlaşıldığına göre, Zazaca, Farsça ve Kurmanca'nın farklılığı, en eski dillerden Avestçe (m.ö. 600) ile Eski Hintçe (m.ö. 1000) yazılı metinlerinin belgelediği gibi, çok eskiye, binlerce yıllık bir geçmişe dayanıyor.

Morfolojik farklar: "Zaza Dili'nin Grameri" adlı eserde, 27 morfolojik özellik, şahıs ve işaret zamirleri, pasif ve nedensel fiil çekimi, Zazaca, Farsça, Kurmanca ve Soranca dilleriyle mukayese edilerek, birbirinden tamamen ayrıldığı örneklerle gösterilmiştir. Ayrıca şentaksta da (cümle yapısında), özne, nesne ve fiildeki kongruans halleri mukayese edilmiş ve Zazaca'nın diğer dillerden ayrıldığı verilen birçok misalle belgelenmiştir. (Bkz. Selcan 1998, 53-63.)

Kısa bir intiba için aşağıda sadece işaret zamirleri ile fiil çekiminden birer örnek veriliyor:

Fiil çekimi

Bir misal olarak 'görmek' fiilinin şimdiki zaman çekimini mukayese edelim: Ben görüyorum.

Zazaca	Farsça	Kurmancca
ez vin-en-une	man mi-bin-am	ez dı-bin-ım

Yapım formülleri şöyledir:

Zazaca: fiil kökü -vin + şimdiki zaman takısı -en- + şahıs takısı -une K-en-ŞT

Farsça: şimdiki zaman ön takısı -mi- + fiil kökü bin + şahıs takısı -am mi-K-ŞT

Kurmancca: şimdiki zaman ön takısı -dı- + fiil kökü bin + şahıs takısı -ım dı-K-ŞT

Bu çekimlere dikkatle bakarsak, her dilin ayrı bir yapım formülüne sahip olduğu görülür. Bu da çok önemli bir ayrılık sayılır, çünkü fiil çekimi bir dilin çekirdeğidir.

Leksikolojik farklar

İki dil arasındaki ilişkiyi merak edenler, her iki dilin, günlük hayatta en çok konuşulan temel kelimelerden birkaçını bir araya getirip mukayese ederlerse, bunların benzerliğini veya ayrılığını kendileri de kolayca tespit edebilirler. Bunu, Zazaca ve Kurmancca'ya uygularsak, şu misali verebilirim. Mesela, günlük hayatta sık sık kullanılan demek, gelmek, gitmek, yemek, içmek ve istemek fiillerini mukayese edelim:

Zazaca	Kurmancca	Türkçe	Almanca	İngilizce
vatene	gotın	demek	sagen	say
amaene	hatın	gelmek	kommen	come
Şiyaene	çuyın	gitmek	gehen	go
werdene	xwarın	yemek	essen	eat
sımitene	vexwarın	içmek	trinken	drink
wastene	xwastın	istemek	wollen	want

Verilen bu basit misallerden anlaşılıyor ki, Almanca ile İngilizce arasında bile, ayrı diller olmasına rağmen en azından baştaki fonemleri ortak iken, Zazaca ile Kurmancca arasında böylesi bir benzerlik bile yoktur. Bazıları ise benzerliği göstermek için açıkgozlük yapıp birkaç kelimeyi sıralarken, daha büyük çoğunlukta olan ayrılıklardan katiiyen bahsetmezler. Halbuki, aynı familyada olan dillerin asgari bir ortak kelime sayısına sahip olması gayet normaldir, fakat buna rağmen aynı dil olması için de bir gerekçe sayılamaz. Mesela, "ev" kelimesi Almanca'da "Haus", İngilizce'de "house" ise veya ekmek kelimesi Alm. "Brot", İng. "bread" ise, bu benzerlikten hareket edip diğer birçok gramer ayrılıklarını hesaba katmadan, Almanca ile İngilizce bir dilin iki lehçesidir veya İngilizce Almanca'nın bir lehçesidir gibi iddiaların yapılması ne kadar yanlış ise, aynı şekilde, benzer kelime oyunları ile Zazaca'nın Kurmancca'nın bir lehçesi olduğunu iddia etmek de o kadar gülünçtür.

Mesela, "el" kelimesi Zazaca "dest", Farsça "dast دست", Kurmancca "dest" ise, "ekmek" kelimesi Zazaca ve Kurmancca'da "nan", Farsça'da "nān نان" ise ve "doğru" kelimesi de Zazaca ve Kurmancca'da "rast", Farsça'da "rāst راست" şeklinde ortak olmasıyla bile, bu dillerin tek bir dilin lehçesi olduğu söylenemez. Şunu da hatırlatmak gerekir ki, eski dönemlerde Kurmancca'nın Farsça'nın bir lehçesi olduğunu yazanlar da olmuştur. Fakat bu, siyasi bir amaçtan ziyade, diller hakkındaki bilgi eksikliğinden kaynaklanıyordu.

Sonuç:

Zazaca bir dildir, hiçbir dilin lehçesi değildir.

RTÜK'ün verdiği karar dilbilimsel tespitlere uygun olduğu için doğrudur. Bu dillerin konuşmacıları birbirini anlamazlar, çünkü gramer yapısı çok farklıdır.

Zazaca, Kurmancca ve Soranca ayrı dillerdir. (Berlin, 03.06.1012)

Seçme Kaynaklar:

- Bartholomae 1904 = Christian Bartholomae, Altiranisches Wörterbuch [1904] (Berlin 21979).
Blau 1989 = Joyce Blau, Gûrâni et zâzâ, Yer: ed, Rüdiger Schmitt, Corpus Linguarum Iranicarum (Wiesbaden 1989), 336-340.
Henning 1970 = W. B. Henning, Zoroaster [1949], Yer: Hg, Bernfried Schlerath, Zarathustra (Darmstadt 1970), 118-164.
Mann / Hadank 1932 = Oskar Mann / Karl Hadank, Mundarten der Zâzâ (Berlin 1932).
Morgensterne, Georg: Neu-iranische Sprachen, Yer: Handbuch der Orientalistik, Iranistik, Leiden 1958, 155-178.
Paul 1998 = Ludwig Paul, Zazaki, Grammatik und Versuch einer Dialektologie (Wiesbaden 1998).
Pirejko 1997 = Lija A. Pirejko, Zaza, Yer: Osnovy iranskogo jazykoznanija, Novoiranskije jazyki: Severo-zapadnaja gruppâ, 2 (Moskva 1997), 97-143.
Selcan 1998 = Zülfü Selcan, Grammatik der Zaza-Sprache (Berlin 1998).
Selcan 2011a = Zülfü Selcan, Zaza Dilinin Tarihi Gelişimi, Yer: I. Uluslararası Zaza Dili Sempozyumu, 13-14 Mayıs 2011 (Bingöl 2011), 111-142.
Selcan 2011b = Zülfü Selcan, Zazaca alfabe ve alfabetik sıralama, Yer: I. Uluslararası Zaza Dili Sempozyumu, 13-14 Mayıs 2011 (Bingöl 2011), 263-270.
Todd 1985 = Terry Lyn Todd, A Grammar of Dimili (Also known as Zaza) (Michigan 1985)

Çermik'te faaliyetlerini sürdüren Zaza Müzesi...

Müzenin kurucusu ve sahibi Mustafa Karabulut'a (Zaza Mustafa Jew)

Zaza kültürüne katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

OKUMALIK...

Hiri serra verébi...

Payizo peynira yew rocbi...

Seerd, hıdı xö nawiténé...

Ma ronışti umbazo reyra çay şimneni

Ma teberra ronıştey, ge ge (ray ray) zaf seerdın yew va yeno...

Neyse ez serey şıma medejno.

Qhal, qhalı akerd... Qhalı amey ina mersela ser ; ‘‘ Diyarbek’dı Zazay zafi , no Kırdasi zafi?’’

Weyrara yew Kırdasi vecya va kı; Zazay zi boça ma niyi?!

Mı zi va kı; Eke ma boça şımayise, tı qey nézoni Zazaki fahmbıki?

Şıma zoni yézi (ozi) va se?

Va kı; Şıma Kırdasi bonderbeni ya, çı gerek esto ma zoné şıma bonderbi.

Ina qhal ra pey, mı nişna çı vaco.

Çünkü laceki, xö gore raşt vatbí.

Xeta çewtı Zazayandı esta. Eke ma şéri boça şari bibise ew zondé yını reyra qhalıbıkise ew him zi ma zoné xö Zazaki qhalınékise, xura ma xöbxö Zazaki zi qedéneni ew Zazayey zi vımbena...

Türkçesi:

Üç yıl önceydi...

Sonbaharın son günlerinden bir gün...

Soğuk, artık kendini gösteriyordu...

Arkadaşlarla oturmuş çay içiyorduk.

Dışarıda oturuyoruz, bazen soğuk bir rüzgâr esintisi oluyor...

Neyse başınızı ağrıtmayayım.

Laf lafı açtı... Söz şu meseleye geldi: ‘‘Diyarbakır’da Zazalar mı daha çok, yoksa Kürtler mi daha çok?’’

Ordan bir Kürt çıkıp dedi ki; Yaw sizde Kürtlerin kuyruğu değil misiniz?

Bende dedim ki; eğer biz sizin kuyruğunuzsak, sen niye Zazaca anlamıyorsun?

O da ne dedi biliyor musunuz?

Dedi ki; siz Kürtçe öğreniyorsunuz ya. Bizim, sizin dilinizi öğrenmemize ne gerek var ki.

Bu laftan sonra hiç bir şey diyemedim. Çünkü o da kendince haklıydı.

Hata biz Zazalar’da var. Eğer biz gidip başkalarına kendimizi kuyruk edersek ve onların diliyle konuşursak ve hemde dilimiz Zazaca ile konuşmazsak...

Zaten biz kendi kendimize Zaza dilini yok ederiz ve Zazahğımız da kaybolur...

Abdulkadir BÜYÜKSAYAR

Çermug’dı Zaza mérdım...

Ontoğ: Zaza Mustafa Jew

DİLİMİZ ÜZERİNDEKİ ENGELLER

Zazaca, bundan 149 yıl önce, 1856 yılında, ilkin yabancı bir dilbilimci olan Peter Lerch tarafından yazıldı. Zazalar, 1985 yılında, Zazaca'nın 129 yıl önce bir yabancı tarafından yazıldığını, ülkesinden uzak Avrupa'da öğrendiler. Yine biz Zazalar, Zazaca'nın 1898 yılında, ilkin bir insanımız olan Hani'li Hemedê Xasi tarafından "Mevludê Nebi" olarak edebi bir eser yayınlandığını, 1980 yılından sonra, Avrupa'da öğreniyoruz. Alman Dilbilimci O. Mann'ın, 1900 başlarında yaptığı çalışmaları, arkadaşı K. Hadank tarafından, 1932 yılında, Mundarten der Zaza Hauptsächlich Aus Siverek und Kor, yani Zazaca'nın ağızları, adında 398 sayfalık bir bilimsel kitap yayınlandı. Evet, Zazalar memleketinden uzak, bir ülkenin önemli bir şehri Berlin'de, anadillerinden bir gramer kitabının olduğunu ülkesinden çok uzaklarda, 67 yıl sonra, Avrupa'da öğrendiler.

1960 yılında, Vartolu Zazalar sanıyorum, NEWE (Yeni) adında bir sayı, dergi çıkardılar. 1965 yılında, Yılmaz Güney'in de içinde bulunduğu Siverekli öğrenciler, "Kormışkan" adında bir dergi çıkardılar. Kaç sayı çıkarıldığını tam bilemiyorum. Bir başka dilbilimci T. L. Todd, 1985 yılında, "A Grammar of Dimili (Also known as Zaza)", Zazaca Gramer kitabını çıkardı.

"Zazaca ayrı bir dildir ve Zazalar ayrı bir halktır." diyen ilk Zaza aydını, rahmetli Ebubekir Pamukçu, 1985 yılında Zaza dili, kültürü Ayre (Are, Değirmen) dergisini İşveç'te çıkarmaya başladı. 2 yıllık bir sürede, 14 sayıya ulaşan dergi, Zaza kimliğini ve varlığını tanıtmaya başladı.

Anadilini ve kimliğini seven geniş bir çevre bu dergiyi sahiplendi. Bu sahiplenme ve gelişmeyle birlikte, daha iyiarştırmaya dayalı, kaliteli ve ebat olarak daha da büyük bir dergi düşünüldü. Bu düşünceyle, Zazaca'yı ve Zaza kimliğini; Zaza halkına ve diğer kamuoyuna anlatmak için, yine rahmetli Ebubekir Pamukçu'nun büyük emeğiyle, Piya (Birlikte) dergisi, İşveç'te 1988 yılında, ağırlıkta Zazaca, Türkçe ve İngilizce olarak çıkarıldı. 1991 Ocak ayına kadar 14 sayı çıktı. Rahmetli Ebubekir Pamukçu ağır hastalanmıştı ve 18.07. 1991 yılında aramızdan ayrıldı. Ruhu şad olsun, Ebubekir Pamukçu'nun ölümünden sonra, "Piya" dergisinin son 15-16. sayısı arkadaş ve dostları tarafından Mart 1992'de çıkarıldı. Rahmetli Ebubekir Pamukçu'nun, anadili Zazaca'ya ve Zaza halkına yaptığı bu değerli hizmet, anadilini seven her Zaza tarafından asla unutulmayacaktır.

Piya dergisinin çıkmasıyla birlikte, Zazaca, Zaza kökenliler ve birçok yabancı tarafından araştırma alanı oldu. Yine çok önemli bir nokta: Zazaca konuşan güneyli ile kuzeyli insanlarımız, bu derginin sayesinde aynı dili konuştuklarını ve aynı halkın insanları olduklarını fark ettiler. Gün geçtikçe, Zazaca'ya ve Zaza kimliğine olan ilgi yükseldi.

Yine dilbilimci Dr. Zülfü Selcan, 1987 yılında, "Lawikê Pir Sultani" adında kitabını yayınladı. Kitabın adından anlaşıldığı gibi, Pir Sultan'ın şiirleri Zazaca'ya çevrildi. 1991 içinde ve sonrasında Frankfurt Üniversitesi'nde Prof. Gipert, Zazaca'ya ilgisi olan gençlere Zazaca'nın tarihi bilgisini ve Zazaca gramerini öğretiyordu.

Zazaca'ya büyük katkıları olan, dilbilimci C. M. Jacobson'un, Aralık 1993 yılında "RASTNUSTENA ZONÊ MA (Handbuch für die Rechtschreibung der Zaza - Sprache)" kitabı yayınlandı. Yine C.M. Jacobson'un, Nisan 1997 yılında "Zazaca Okuma - Yazma El Kitabı" yayınlandı. Dilbilimci Dr. Zülfü Selcan'ın Almanca ve Zazaca olan "Grammatik der Zaza - Sprache" Zazaca Grameri adlı bilimsel kitabı, 1998'de ya-

yınladı. Yine bir başka dilbilimci Dr.Ludwig Paul, 1998'de "Zazaki Grammatik und Versuch einer Dialektologie", Zazaca Bilimsel Gramer Kitabı'nı yayınladı.

Almanya'nın Mannheim şehrinde olan biz, bir grup Zaza insanı; 9 yıl arka arkaya Zaza Kitap Şenliği'ni düzenledik. Bu kitap şenliğindeki amaç: 1. Zazaca ve Zazalar üzerinde çalışmaları olan dilbilimcileri ve sosyologları davet ederek, Zaza insanının kendi kimliği ve diğer halktan insanların da Zazalar hakkında bilgi sahibi olmasını sağlamaktır. 2. Zazaca çıkan yayınları veya Zazalar üzerine yapılan çalışmalarını tanıtmaktır. 3. Yine yazarlarla okuyucu arasında ilişkileri canlı tutmaktır. Bir başka amaç da, Zazaca konserler düzenleyerek Zaza halkına, güzel olan bu dili unutturmamak. Zazaca müziğinin tadını ve önemini farkettiler.

Piya dergisinden sonra, RAŞTIYE (Gerçeklik) dergisi, yine ağırlıkta Zazaca ve Türkçe çıkmaya başladı. 9 sayı yayınlanan RAŞTIYE dergisi göçmenlik sorunundan dolayı durdu. Bu dergiden sonra, WARE (Yayla) dergisi diğer dergiler gibi ağırlıkta Zazaca, Almanca ve Türkçe çıktı. Bu derginin büyük okuyucu kitlesi vardı. Ancak, 14 sayı sürdü. Tija Sodri (Sabahın Güneşi), Almanya'da, Kormışkan (Zazaca'da bir bayram adı) ve Zaza Press dergileri de İsveç'te sadece Zaza dilinde çıkan yayınlarımızdı.

İstanbul'da "Vejiyayisê Tiji" yayını evi kuruldu ve epeyce Zazaca kitaplarımıza imzasını attı. Evet, ne yazık ki, ülkemizden uzak, yabancı diyarlarda, Zazaca özgürleşti ve boy atmaya başladı. Türkçe'nin özgürlüğü, Almanca'yı İngilizce'yi yok etmedi. Türkçe, bu dillerden aldığı katkı gibi, bu dillere katkı da vermiştir. Örnek: Almanca'ya "Döner" deyimini kazandırması gibi. Vatanında, Zazaca'nın özgürlüğü, boy atması ve kök salması Türkçe'yi yok etmez. Türkçe'den katkı alacağı gibi Türkçe'ye katkı da yapar. Bir bahçede yetişen iki gülden biri kesilip atılmasın. O diğer gül de Zazaca'dır.

Halkımız bazen Zazaca için "Zunê Xızırı" der. Yani, Hızır'ın Dili'der. "Hızır'ın dili" yasaklanmamalı. Hızır, her yerde Hazır ve Nazırdır. Devlet, herkesin dar anında yetişen Hızır'ın dilini konuşan bizlere, bu dili yasaklamasın! Türkiye Cumhuriyeti Devleti, bize destek çıkmalıdır. Bu aşamada, destek bile yeterli değil. Bire bir sahip çıkmalıdır. Çünkü, yanlışlarla, korkularla Zazaca yasaklanmıştı. Bu yasaklar ve dayatılan korku yüzünden Zazaca konuşulmadı. Devletin ve çeşitli yetkililerin sert tutumu Zazaca'yı bitirme aşamasına getirmiştir. Bu dil, devletin büyük çabasıyla ve halkımızın da sahip çıkmasıyla tekrar ülkemizi zenginleştirir. Halkımız da Hızır'ın diline çok önem vermelidir. Bu önem nasıl olur? Evde, herkes Hızır'ın dilini konuşmalı, çocuklarına mutlaka öğretmeli ve çarşıda-pazarda Hızır'ın dilini konuşmalı ki, bu dil tekrar canlansın. Zazaca, ülkesinden uzak yaşam mücadelesi veriyordu. Ülkesinden uzakta Zazaca'ya verilen önem ve değeri, yukarıda tarih sıralamasına göre yazdım. Çocukluğumda iyi konuştuğum, anlaştığım, sevdiğim ve dost olduğum Zazaca ile benim aramı bozdular. Onların bu yanlışlarına inanmıştım ve yıllar sonra Zazaca'yla karşılaştığımda öyle olmadığını; beni kandırdıklarını, Zazaca'yla tekrar dost olunca anladım. Avrupa'da, yani yurt dışında, Zazaca'yla karşılaştığımda mutlu oldum. Ama, Zazaca, Bülbül'ün "İlle Vatan- İlle de Vatan" dercesine, "siz buralarda beni canlandırdınız ama sürgünde değil ülkemden olmalıyım, benim ruhum ve Zaza halkının içine girmeliyim ki, o halk ölmesin! halk ölürse ben de canlı kalamam" demektedir. Zazaca'nın dediği doğrudur. Evet, Zazaca'nın, Zaza halkının yaşaması devletin elindedir ve Zazaca'yı konuşmak, geliştirmekte Zaza halkına düşer. Zaza halkı, bu ruhuna sahip çıkmalıdır. Devlet de, bu halkın ve ruhun ölmemesi için eğitim, öğretimle sahip çıkmalıdır. O zaman, Zaza halkı ve Zazaca tekrar yaşar. Hem de sağlıklı yaşar.

Yukarıda Zazaca'yla olan kısa sohbetimden bahsettim ve bir zaman sonra, bir gün duydum ki, "Munzur Haber" gazetesi adında, Türkçe ve Zazaca yayın yapan yerel bir gazete çıkmış. O zaman anladım ki, Zazaca'ya küçük bir kapı aralandı ve Zaza halkı kendi diliyle temasa geçti ama Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Zaza halkına sahip çıkmıyor ve ne yazık ki halen seyirci bir konumdadır. Devletin, Zazaca'ya ve Zaza halkına şöyle bir dayatması var; "Sen ölmek için çare ara veya istersen hastaneye gidebilirsin. Ama ben doktorun sana gelmesine ve ilacın sana ulaşmasına izin vermiyorum." Zaza halkı, hem tedirgin, hem de imkanı elinden alınmış. Zazaca'yı okulda, üniversitede öğrenme şansına sahip değildir. Ama, Zaza halkı bu dili kendi arasında yaygın şekilde konuştuğunda, çocuğu doğduğunda, o çocuğa ilk öğretilen dil Zazaca olursa, Zaza halkı ölmez ve kayıplar listesine girmeyecek.(girmez, daha doğru olurdu) Not: Bu tarz çok düşüklükler var metin içinde ancak bunlar edit kapsamına girmiyor diye düşündüğümden düzeltmedim, aksi takdirde metnin neredeyse yeniden yazılması gerekir.

Gelecek süreçte, Türkiye Cumhuriyeti yetkilileri de değişecek ve aklı başında, sağduyu sahibi insanlar gelir, Zaza halkı, dili ve kültürü özgürleşir. O zaman biz hepimiz, bu kısır döngüden kurtuluruz.

Türkiye'nin Avrupa birliğine girmesinde, sadece Türk halkının çıkarı değil, bizim de çıkarımız var. Yani, ben de insanım diyen herkesin çıkarı var. Dolayısıyla, Türkiye'de hangi Siyasi Parti "Biz parti olarak hiç bir demokratik değişimi onur sorunu yapmıyoruz, keza Türkiye'nin değişmez kırmızı çizgilerini demokratik değişimin önünde engel olarak görüyoruz ve bunları biz kaldırmak istiyoruz. Bundan dolayı biz 'X'partisi, Avrupa Birliği'ne girmeyi kendimize birinci ilke edindik." derse, biz de buna sahip çıkacağız. Bu sorunu ciddi olarak ele alan herhangi bir siyasi partiyi, Zaza halkı desteklemelidir. Türkiye'de, Türkiye'nin onurunu veya "Kırmızı Çizgileri" dillendiren bazı kesimler, Türkiye'nin diktatör ve baskıcı devlet yönetimini devam ettirmek isteyenler; kendi kişisel veya grupsal menfaatlerini, hak etmedikleri halde, ama elde ettikleri pozisyonundan düşmemek için ayak diretenlerdir.

MA EBUBEKİR PAMUKCU
XO VÍRA NÉKERD
XO VÍRA NEKEMI

EBUBEKİR PAMUKCU'YU
UNUTMADIK
UNUTMAYACAGIZ

Ebubekir Pamukcu

b. 02.04.1946 - m. 18.07.1991

TARİHİ HABURMAN KÖPRÜSÜ-ÇERMİK

Ontoğ: Mustafa Karabulut (Zaza Mustafa Jew)

KUR'AN-I KERİM'DE DİLLER VE ZAZACANIN ANADİL OLDUĞU GERÇEĞİ

وَعَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلَائِكَةِ فَقَالَ أَنْبِئُونِي بِأَسْمَاءِ هَؤُلَاءِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

Kim dese ki, diller sonradan insanlar tarafından ortaya çıktı veya çıkartıldı ya da icat oldu yanlıyor ve kendisini inkara yani küfre kadar götürür. Elinde Müfessir Fahrudin Er Razi'nin TEFSİR'İ KEBİR'i varsa lütfen Bakara Suresi 31. ayetinin tefsirini okusun, görülecektir ki, gelmiş geçmiş, yok olmuş ve halen dünya üzerinde konuşulmakta olan bütün dillerin henüz insanoğlu yaratılmadan önce bütün bu dillerin Allah tarafından yaratıldığını apaçık görecektir. Allah, bütün dilleri ve bütün eşyanın isimlerini, her dilde ayrı ayrı

Hazreti Âdem'e öğrettiği ve o şekilde her bir meleğin tek bir dili öğrettiği, meleklerle imtihana tabi tuttuğunu ve Âdem A.S.mın her bir melek ile kendi dili ile konuştuğunu ve eşyanın isimlerini tek tek zikr ettiğini bu ayette açık açık beyan ediyor. Siz hâlâ diller bir birinden türeme, bilmem lehçe yok, bilmem daha nelerden bahsediyorsunuz. Bu, sadece saçmalıktır. Ben diyorum, bütün diller aynı anda ve zamanda, yoktan var edildi ancak zamanla kimi diller yok olup tarihe karıştı, kimi dillerde sonradan gelişti ve birbirinden kelime aldılar.

Lehçe masalı dilleri asimile etmek için uydurulan bir yalandan başka bir şey değildir. Gidin, bir Kazak, bir Özbek, Özbekçe'yi Türkçe'nin lehçesi kabul edip, Özbekçe'yi ya da Kazakça'yı lehçe kabul ederse, "Zazaca'da , haşa, Kürtçe'nin lehçesidir" deyiniz. Ki, bunu ASLA SÖYLEMEYECEK ve kabul etmeyeceklerdir. O zaman, susun ve ZAZACA'YI LEHÇE MASALIYLA ASİMİLE ETMEKTEN VAZGEÇİN.

BAKARA -31. AYETİN MEAL ve KISA TEFSİRİ:

Allah, Âdem'e, yaratılışa ve değerlerine uygun, varlıklara verdiği isimleri, isimlendirilen varlıkları, varlıklar hakkındaki bilgileri, varlıklarla bilgilerin irtibatını; harfleri, kelimeleri, lafızları, manaları, cümleleri, lisanları; davranışları, ferdin ve toplumun ihtiyaçlarını, uyum kurallarını, gerek duyacağı bütün bilgileri öğretti. Sonra da, onları meleklerin önüne koydu.

"Yeryüzünde Âdem'e ihtiyaç olmadığı iddiasında haklı iseniz, bana bunların isimlerini, varlıklar hakkındaki bilgileri, varlıklarla bilgilerin irtibatını; harfleri, kelimeleri, lafızları, mânaları, cümleleri, lisanları; davranışları, ferdin ve toplumun ihtiyaçlarını, uyum kurallarını, tek tek ortaya koyun." buyurdu.

ZAZAKİ

Tu helmê zere mı
Tu kıla zerre mı
Tu rōşnia çımanê mı
Tu fıra zonianê mı

ZAZAKİ

Welat de koyo mîno berza
Kılaê serê sare mîna
Lilika çımanê mîna
Tu hedgarê pi u khalikê mîna

ZAZAKİ

Tu mezgê sare mîna
Bela zerre mîna
Asmen ra roze mîna
Sewe de Asma serê mîna

ZAZAKİ

Zazaki tu İrankia
Zazaki tu Partkia ra
Zazaki tu Sasanki ra
Kundo xori ra zuno de berza

ZAZAKİ

Çıxaê wesa, rındeka
Tuke hesnenu yenu ra xo
Tuke qesey konu vêron xora
Dina bê tu, mîre bê hediria

ZAZAKİ

Juyo ke tu nezano hêfê di
Juyo ke tu qesey keno xoji be di
Kamke tu hesna, ro yeno di
Zuyo ke tu musa, can ama ra di

Asma Çeliye 2001 de nuste. Heyder Şahin

Resim: Kalan arşiv Kara Vagon Adlı belgeslden alıntı
KATLETMEYE (GAZ DÖKÜP YAKMAYA)GÖTÜRÜLEN DERSİMLİLERİN
ASKERLER ARASINDA ELLERİ SICIMLERLE BAĞLI 1937- 1938

<p>Xımxıma sılémani Cay boncı serdé boni Ca çınyo yew lew pani Wa vındero hılda şani Hıla şani tariya Beşna rındek bariya Luliya şıwaniya Na zela tamburiya</p> <p>Xım yena aş t u naşta Dewroy beşni vıraşta Kalo ardişi taşta Xorto elayra waşta</p> <p>Xım xıma yena cordı Ariq vejena pordı Çımé mino na konkoldı</p> <p>Xım desta sayé suri Çımé mı toré bi kori Wez kena kı, to bori</p>	<p>A kama manger bındı A kama darı bındı Na xıma manger bındı O çıçyo to pıstındı ? Teneké eyra bıdı</p> <p>Xım xıma serdé boni Ruwené serdé noni Loxmé bındé zıwoni Ça çınyo yew lew pani</p> <p>Va yeno vayé amnoni Dano tırda né boni Hewadeno goşéy werğoni</p> <p>Xüré bıvını né gani Aw kewta bındé biri Xımı kewta xorta viri Zewbin meseli zuri</p> <p>Va yeno va güvnenno Masté xımık rışnenno Koko fitik ceneno Wiyé geno şıno aw vero La, cığara péşeno Xımık dıma réşeno</p>	<p>Vaya ari xoriya Beşna rındek bariya Güla serdé lewiya La qısmeté mı biya</p> <p>Erdo suro filhano Qaydımo jew rıhano Rıhan dariye bıskano Cayé bıska cayé lewano</p> <p>Va yeno vayé cori Şaneno dar u beri Xıma mı céro yena Ezo may seni beri</p> <p>Xım xımé toré vano Tı rında coka vano Tı arbé qey névano</p>
<p>Şiir anonim olmasına rağmen farklı bölgelerde, farklı sözler ile okunur. Derleme, Zaza Mustafa Jev (Mustafa Karabulut)'e aittir.</p>		

<p>UYO KE EZ İNSANÊU EZ AYNÊ DE CİHANANE (Altıda parentez içinde olanlar Zazaca'nın Erzıngan - Pulemuriye ağzıdır.) Ez aynê de cihanêu(Cihanane) Uyo ke ez insanêu (insanêne) Ez u deriyaé xezna Heqi Uyo ke ez insanêu (insanêne)</p> <p>İnsan heqi de, heq insani de Çı ke perskena esto insani de Zaf huner esto insani de Uyo ke ez İnsanêu (insanênane)</p> <p>Ez besekenane Tewrate bınuşnıne Ez besekenane incile pêsanine Ez besekenu Qurane sıkkerine Uyo ke ez İnsanêu (insanane)</p> <p>Xundê diwayi u xundê mmeti Vız yeno çerxê Feleki Mı re bêre de! Melaketi Uyo ke ez İnsanêu (insananê)</p> <p>Dayimiane ez, xırabe ezane Lungu rê hard ez benane Hostaé şerabê esqi ezane/Wayirê Şarabanê Esqi ezane Uyo ke ez İnsanêu (insanane) Türkçe'den Zazaca'ya Çeviren Haydar Şahin</p>	<p>Madem Ki Ben Bir İnsanım Âşık İsmail Daimi Kâinatın Aynasıyım , Mademki Ben Bir İnsanım. Hakkın Varlık Deryasıyım , Mademki Ben Bir İnsanım.</p> <p>İnsan Hakta Hak İnsanda , Ne Ararsan Var İnsanda , Çok Marifet Var İnsanda , Mademki Ben Bir İnsanım.</p> <p>Tevrat'ı Yazabilirim, İncil'i Dizebilirim, Kuran'ı Sezebilirim, Mademki Ben Bir İnsanım.</p> <p>Bunca Temenni Dilekler , Vız Gelir Çarkı Felekler , Bana Eğilsin Melekler, Mademki Ben Bir İnsanım.</p> <p>Daimiyim Harap Benim , Ayaklara Turap Benim , Aşk Ehline Şarap Benim, Mademki Ben Bir İnsanım.</p>
---	--

<p>HİVEY MA Şew diya ez 'etlisyeya Zoné mı, ame çımun mni Va, zoné to ha beno vin Ez kowta raéru... Va, kultüré tı ha beno vin Ez kowta raéru...</p> <p>Va, Çolig ha bermena Desim zer şıkteyeya Derd xarpeyrt gurun Siverek düir menda</p> <p>Mı tinj gurowt xu dest Çoligra veyrta, Desimra veyrta Mı asterey gurowt xu pustun Xarpeyrtra veyrta, siverekra veyrta</p> <p>Şarê ma ome yo ca Hor tari fetelna, Vistunik bı asterud vacé, Sé tinjé hivey ma! Hetun peyni, Ma pıstuney xud hmneni. Hetun peyniy...</p>	<p>Türkçesi:</p> <p>Gece oldu; irkildim Dilim, gözlerimin önüne geldi “Dilin yok oluyor” dedi, Yollara düştüm... “Kültürün yok oluyor” dedi, Yollara düştüm...</p> <p>“Bingöl ağlıyor” dedi; Dersimin kalbi kırık, Elazığ’ın yükü ağır, Siverek çok uzaklarda kalmış.</p> <p>Güneşi aldım elime, Bingöl’den geçtim, dersimden geçtim, Yıldızları aldım koynuma; Elazığ’dan geçtim, Siverek’ten geçtim.</p>	<p>Toplandı halkım, Kara bulutlar kovuldu, Yıldızların altında söylendi masallar. Güneş gibi ümitlerimizi! sonsuz kadar, Koynumuzda saklayacağız, Sonsuz kadar...</p> <p>Xort Zaza (VEDAT TEKGÖZ)</p>
--	---	--

ASİMİLASYON İDEOLOJİLERİ

Basından aldığımız bilgilere göre, Artuklu Üniversitesi, Zaza Televizyonu ve Zaza Dili'nin okutulmasının statüsü konusunda, devletin ilgili organlarına görüş bildirmiş. Artuklu Üniversitesi özetle, Zaza Dili'nde yayın yapacak bir TV kanalını, Tunceli ve Bingöl Üniversiteleri'ndeki Zaza Dili bölümlerini, Kürt milliyetçiliğinin yedeğine sokma, Kürt asimilasyon ideolojisini, resmi Türk asimilasyon ideolojisi gibi resmileştirmeye çalışmış.

Bu hâliyle Artuklu Üniversitesi bilim adına konuşamaz. Kürt milliyetçiliğinin maşası olma statüsünü aşamayan bir üniversitenin, Zaza Halkı ve Zaza Dili konusunda bilim adına konuşması ayıptır. Çünkü Zaza Tarihi ve Zaza Dili bu üniversitenin uzmanlık alanı değildir. Çünkü bu üniversitenin, Zaza meselesini, bilim ışığında ve tarafsız araştırmak şeklinde bir hedefi yoktur. Çünkü bu üniversite, asimilasyon ideolojisiyle, Zaza halkını Kürtleştirme işinin peşindedir. Gerçekten, verileri siyasete kurban etmeden, tarafsız bilim için çalışan üniversiteler, tarihi ve hâli hazırdaki olguları asla görmezlikten gelmez. Görmezlikten gelirse, inandırıcılığı olmaz. Böyle üniversiteler, yalan politikaları, bilimsiz diye algılama gücü zayıf kitlelere şırınga ederse, adına çalıştığı yüksek okula da, genel olarak bilime de gölge düşürür. Bu şekilde bilim kurumunu politikaya alet ederek iş yapma, belki kısa süreli, sadece toplumun küçük bir kesimini mutlu edebilir. Ancak üniversitelerin alet edildiği yalan ve yanlışlar, uzun vadede o ülkede yaşayan insanlara iflahı zor

zararlar verir. Bilim adına toplumları yanlış yönlendirmek, insanlık suçudur. Bunu Nazilerin Prof. ve Doktorları da yaptı. İnsanlık suçu işlediler. Faşist Nazi Almanyası'nda, bilim adına, kafataslarına göre insanlar, arı mi değil mi; hangi zehirli gazla daha çok Yahudi, Sinti ve Romalı öldürülebilir gibi geniş yelpazede araştırma ve deney yapan Prof. Dr. unvanlı birçok kişiyi zaman yargıladı ve tarihin çöplüğüne attı. İnsanlık bugün onları aşağılayarak ve nefretle anıyor. Ülkemizde, birçok sözde Prof, Dr, Ordinaryüs Prof. unvanlı kişi, Türkiye üniversitelerinde, bilim adı altında, Türkler dışındaki diğer Anadolu halklarının etnik kimliğini ve dillerini uyduruk tezlerle inkâr ettiler. Türkiye okulları ve üniversiteleri, tek dil ve tek millet için, bilim yerine Türk şovenizmi, fanatik ve faşizan Türk milliyetçiliği üretti. Yalan yaparak, Anadolu halklarını yanlış yönlendirdiler. Anadolu halklarının birbirlerine saygı, sevgisini ve bir arada barış içerisinde yaşamasını bozdular. Bu kurumlar, insanların milletini ve vatanını sevmeye duyularını kışkırtıp kötüye kullanarak halklar arası fanatik kan davası yaratmaya çalıştılar. Etki, tepkiyi doğurdu. Ülkemiz cehenneme döndü. Bu kargaşa ve iç savaş ortamında, Türkler dışındaki diğer halklarımız ve en çok sahipsiz ve savunmasız Alevi Zazalar ve genel olarak Zaza Halkı, tamiri çok zor zararlar gördü. Türkiye Devleti'nin asimilasyoncu fanatik milliyetçiliğinin, dün Zaza, Kürt (Kurmanç) ve diğer Anadolu halklarına yaptığı uygulamayı, şimdi örgütlenmiş olan fanatik Kürt Milliyetçiliği, Zaza Halkına uygulamaya çalışıyor. Kürt Milliyetçileri, yıllardan beri bir yandan sahipsiz ve örgütsüz Zaza potansiyelini, Kürt milli amaçları için kullanıyor ve diğer yandan Zaza Kimliğini ve Zaza Dili'ni inkâr etmeye çalışıyor. Zazalar, hiçbir zaman ve hiçbir yerde halklarımızın etnik kimliklerine ve dillerine düşmanlık yapmamıştır. Ancak, Kürt milliyetçiliği de Zaza ülkesini işgal etmiş, her fırsatta kadim Zaza Dilini, Kurmançî'nin lehçesine indirgeyip aşağılayarak, Zaza Dili'nin öldürülmesine çalışıyor. Bu nedenle, nasıl ki Türk asimilasyon ideolojisi halklarımızın dillerini ve kültürlerini öldürmeye çalışıyorsa, şu andaki Kürt asimilasyon ideolojisi de o kadar Zaza Dili'ni ve kültürünü öldürmeye çalışıyor.

Zaza halkı, kendine özel dili ve kültürüyle kendi başına bir halktır. Güneş nasıl çamurla sıvanamıyorsa, her türden şiddet ve siyasi-ideolojik toplantı ve yayınlar (propagandalar) asla bu gerçeği ortadan kaldıramaz.

Zaza yurtseverleri de hem kendi halkının ve hem de Anadolu halklarının özgürlüğü ve demokratik hakları için mücadele etti. Zaza halkı, çok bedel ödedi. Zazalar, demokrasi ve özgürlük mücadeleleri boyunca hiç bir zaman Kürt etnik kimliğini inkâr etmemiş, Kürt Halkının da demokratik haklarını savunmuştur. Buna rağmen, bugün Zaza etnik kimliğini kabul eden, Zaza Halkı'na ve Zaza Dili'ne de özgürlük isteyen, Kürt asimilasyon ideolojisini de eleştirip reddeden bir Kürt yazarı, çizeri, sanatçısı maalesef yoktur.

Asimilasyon ideolojileri, iktidar sahiplerinin mensubu oldukları halkın, aynı topraklarda yaşayan ancak iktidarda olmayan diğer halklardan her bakımdan üstün kabul edilmesi temelinde oluşuyor. Bir halkın, diğer bir halktan her bakımdan üstünlüğünü savunmak ve bu doğrultuda icraat yapmak ırkçılıktır. Bu nedenlerden, Türk ve Kürt asimilasyon ideolojileri, ırkçılıktır. Irkçılık reddedilmelidir.

Türk ve Kürtlerin yazar-çizerleri, sanatçıları, eğer Anadolu'da halkların kardeşçe, yan yana barış içerisinde yaşama isteğinde samimilerse, her türden asimilasyon ideolojilerine ve ırkçılığa karşı durmalıdırlar. İnsanım diyebilen herkes, insanlığa zarar veren bu hastalıkları, her yerde ve her ortamda kesin reddetmelidir. Çünkü insanlık ancak birbirine saygı göstermeyi öğrendikçe kâmil olur ve gerçek anlamda medeni olabilir. Hakkı Çimen

UNESCO UYARIYOR! ZAZACA YOK OLUYOR!

Kısa adı UNESCO olan, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü, 2009 yılından beri tüm dünya dilleriyle ilgili olarak yıllık raporunu yayımlarken, 3. kez Zaza dilini yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olan diller arasında gösterdi. Biz Zazalar için, son derece üzücü bir olay olan bu durumdan, Zazalarımızın %90'dan fazlasının haberinin dahi olmadığını düşünüyorum. Dillerine ve kültürlerine bu kadar duyarsız olan başka bir halkın olmadığı yeryüzünde, bana kalırsa diğer canlılar kadar bile dilimize sahip çıkmıyoruz. Her hayvan, kendi dilinde ses çıkarır. Her bir hayva-

nın çıkardığı ses, gerçekten de tamamen farklıdır. Aynı zamanda nasıl ki bir ördeğe kaz diyemiyorsak ya da ördeklere “ördek-kazları” denilmesi ne kadar yersiz ve cahilane birşeyse, bazı Zazaların ve gözlerini duman kaplamış kürt siyasetinin çıkıp “ben Zaza Kürdüyüm” ya da Zazalara “Zaza-Kürtleri” denilmesi de aynı derece yersiz ve cahilane bir durumdur.

Şimdi asıl soru şu; Ey Kürtçüler!

Tüm Dünya dillerini ve kültürlerini inceleyen bağımsız bir kurum olan UNESCO’ya da mı siz ajan diyeceksiniz?

Unesco’da mı Türk ajanı?

Unesco, Zazaca’yı başlı başına bağımsız bir dil olarak görüyor. Unesco’da mı Türk ajanı?

Zazaca için karınca kararınca bireysel mücadele içinde olan her Zazayı, Türk ajanı olarak ilan ediyor Kürtçüler...

Ashında ortada bir ajanlık varsa, bu ajanlık sizsiniz. Bir halkın diline sahip çıkması ne zamandan beri ajanlık olmuştur?

Siz, Kürt ajanısınız! Zaza halkını asimile etmek sizin en mühim görevinizdir. Biz Zazayız ve Zazalarımız, dilimiz için mücadelemizden asla geri dönmeveceğiz. Gün gelecek yaptığımız bu ajanlıkta boğulacaksınız.

ZAZALAR ve DERİN UYKULARI

SAYIN DOSTLAR, UZUN ZAMANDIR İÇTEN İÇE BENİ OLDUĞU GİBİ, BİRÇOK AYDIN ZAZAYI DA ÜZEN, ZAZALARIMIZIN FEVKALADE MÜHİM OLAN ÇIKMAZLARINI İRDELEMELİK İÇİN BİR ŞEYLER YAZMA İHTİYACI HİSSETTİM. ZAZA HALKININ BİR TÜRLÜ KENDİ AYAKLARI ÜZERİNDE DURAMADIĞI ORTADADIR. HANİ, YENİ YENİ YÜRÜMEYE ÇALIŞAN ÇOCUKLAR OLUR YA, AMA SENDELER VE DÜŞER. KENDİ AYAKLARI ÜZERİNDE DURAMAZLAR. İŞTE AYNI VAZİYET İÇERİSİNDEKİ BİR HALK... ESKİDEN HEPTEN YATARDIK DA, SON ZAMANLARDA YÜRÜMEYE HEVESLENDİK AMA GEL GÖR Kİ, BİR TÜRLÜ OLMADI, OLMUYOR...

MİLLET OLARAK UYKUYA DÜŞKÜNÜZ. UYANMAK İSTEMİYORUZ. NELER OLUYOR, NELER DÖNÜYOR? BİLMEK İSTEMİYORUZ SANKİ. ŞİMDİ DİYECEKSİNİZ Kİ; HİÇ Mİ UYANAN YOK? VAR ELBETTE, AMA BU ZAZA HALKININ %5’İNİ MAALESEF GEÇMEZ. ÖZELLİKLE İNTERNETTEKİ BAZI ÇABALAR, BİR ÇIRPINIŞTAN ÖTEYE GEÇEMEMEKTE...

KÜRT HAYRANI ZAZALARIN SAYISI AZ DEĞİL.

BU NERDEN GELİYOR?

1-İÇ İÇE YAŞIYORUZ. AKRABALIK (KIZ ALIP VERME ORANI YÜKSEK). AZIMSANMAYACAK DERECEDE VAR...

2-TÜRKLERLE ve TÜRKÇE’YLE KARŞILAŞTIRILINCA KÜRTÇE’NİN TELAFFUZ ve DİLSEL BİR YAKINLIK ARZETMESİ...

3-SİYASİ AÇIDAN, BİR ŞEKİLDE DEVLETTEN ZARAR GÖRMÜŞ İNSANLARIMIZIN VAR OLUŞU.

4-ZAZALARIN DERİN UYKUDA OLUŞLARINDAN KAYNAKLANDIĞINI DÜŞÜNDÜĞÜM, DİLE ÖNEMDEN ZİYADE DİNİ KONUMA ÖNEM VERMELERİ VE BU BAĞLAMDA DA KÜRT SİYASETİNİN İNCE AYRINTILARINI İRDELEMİYİ ÖNEMSİZ BULUP DİREKTMEN UYGUNDUR ZANNETMELERİ...

5-PKK’YA KATILAN ZAZALARIN ETKİSİ (PKK’YA KATILAN ZAZALARIN AKRABALARININ DA KOŞULSUZ KÜRT SİYASİ OLUŞUMUNA İTAAT ETMELERİ)

6-ÖZELLİKLE KÜRT-ZAZA NÜFUSUNUN İÇ İÇE OLDUĞU AMA KÜRT NÜFUSUNUN FAZLA OLDUĞU YERLERDEKİ ZAZALAR ÜZERİNDEKİ KÜRTLÜK BASKISI... ZAZAYIM DİYEN BİR ZAZAYA, “YAW BIRAK, HA ZAZA-HA KÜRT, AYNI DEĞİL Mİ? SONUÇTA SİZDE KÜRTSÜNÜZ” ...vs CEMAAT VE CEMİYET İÇERİSİNDE KONUYU KAPATICI SÖZLERİN SIKÇA DİKTE ETTİRİLMESİ...

BUNLARI ÇOĞALTMAK MÜMKÜNDÜR.

FAKAT BİZ ZAZALAR İÇİN BİR ÖNEMLİ MEVZU VAR! ARTIK BU TÜR DURUMLARDA SESİMİZİN GÜR ÇIKMASI GEREKİYOR. HER PLATFORMDA ZAZALARIN SİNDİRİLMESİ BİLİNÇLİDİR. BU DERİN UYKUMUZDAN UYANMALIYIZ. BİZDE EN AZINDAN ONLAR KADAR BİLİNÇLENMELİYİZ.

Biyayışê pêxemberi

(Mewlidê Nebi) Osman Efendi

Bı namey wahêrê no erd u azmin,
Kı ma dest kerd bı no girwedo rengin.

Şıma hemdê xo Ellay rê biyarın,
Şew u roj qaydey ey dı bıqarın.

Pêxemberi rê selewati biyarın,
Tım u tım derdê cey ver dı binalın.

Mısalê nayını zanê tı merdım!
Tı cıtêrî nê girwey toxım,

Kı to zana kı, duniya senino
Bızanê a dıni cayê ciwêniyo

Wedaro ey cıtêr, çiçiy bıkarro!
Kı cıtêr çiçiy karrıt, ey wedaro

Beso tewbe biyarên hey xedarin!
Dini dı toximê hewli bıkarın!

Gunadê xo rê rayi bı binalın!
Bırışyın hersi çıman ra bı abın.

Bıbo ef u gunayê ma, o kı vêrdo
Gunakaro kı hersê xori grêdo

Sılawat bıwanên rınd u bolli,
Bırasnê pêdıma qandê Resuli.

Kam kı adırı ra xelas xo rê wast,
Wa bıwanên Ehmedi rê esselat.

Zew hikayet qal keran to rê bıra,
Qedrê Mewludi bızanı tı cı ra.

Bexdadi mıyan dı bı cenıyın,
Zeydê cay nêdi bı kes erbabê dın.

A cenı rê dabı, Resul Alemin
Lajekêndo salih u ehli yeqın.

Çaxo may merd, mend altunêdê cey
Lajeki altun grot, bı warısey.

Labayê vatên: "Bı ney çiçiy bêro"
Ez bı rıyê inan şaş bıyan ya Rebbena!

Tım bı no fıkrı ez şıya aş tı naşt,
Waneyayên cayên dı Mewlud ame raşt

Dine kerd Mewlidê, o roj ey tamam,
Hewnê dı, a şew qılayaya qeyam.

Zew zi vatên ehli Mewlidê sela,
Rew şıma bêrên bı cennet ca bı ca.

Ez zi kewtan zerre, va ê lajeki
Hım uja koşkêndo berzo rınd mı di.

Va mı zerri kerd şıran koşki mıyan,
Îta cayê to niyo, va beqçıyan.

Kamı kı Mewlidê Nebi da wendım,
Wa bıbo no qesro 'alı cayê cı.

Çaxo kı aya bı, arına bı ey peran,
Qandê Mewlidê nebi boll goşt u nan.

Hadıre kerd zad u veynda çend peyan,
Wend inan Mewlud, va nêvist berey.

Hurgı serr no tarza va ê serweri,
Wendi mewlidi, kerdı sa pêxemberi.

Çaxo 'ecel ame, di ê hadıran,
O bı kêf u bı huwate da bı gan.

Kesi ferq nêkerd kı merdo, va o ciwan,
Jew va rısto, va hekimên ard inan.

Çön hekiman di kı, "merdo" va şıma,
Pey nêzanın merdo, no merdım bıra.

Va no razi kerdo Rebbul Alemin,
Aferin no haldê ney rê aferin!

Çımi akerdı lajeki, va ey dı ma
Meskenê xo dı mı cennet di neka.

Çunki hurgı serrı mı mewludê cey
Wend, bıyan cennet dı enbıryanê ey.

Wenden dı, hem bıwanın va şıma
Hurgı Mewludi bıyarın rınd bı ca.

Ey hına va u terıkna na dıni,
Ganê xo resna cennet di bı ê nebi.

Çünkü Mewlidi rê hurmet kerd bı ey,
Bı bı cennet mesken u hem cayê cey.

Ey cema'etin şıma zi serr bı serr,
Qedrê Mewludi bızanên serr bı serr.

Sa kerê nê sultanê hurna dıni,
Tabı bı cennet dı enbazê nebi.

Ya Xuda, noyo receyê ma rusıyan,
'Ef kerê ma u bırasnên tı inan.

A dıni u na dıni dı di necat,
Kam kı wend pêxemberi rê esselat.

Çulçı Mustafa yazmış, dı'adên wano tı mabın.

Osman Efendi(1853-1929):Heci Eyyub Efendizade Osman Efendi serrda 1853 dı Sukda Soreg dı ameyo dıniya.

Piyê cı Heci Eyyub Efendi, maya cı Emina xanıma. Piyê cı Heci Eyyub Efendi, Sukda Suleymani dı Qadiyın kerda ew uja dı şıyo heqeyda xo. Osman Efendi Baxdad dı Universite wanano, Qedineno u ageyreno Soregi. Demeyê Soreg dı maneno, dıma dano pıro şıno Mısır. Uja dı Fakultedê Ezheriye dı waneno, qedineno u peyser ageyreno Soregi ew uja dı Muftıyey, azayına umumiya meclisêdê ili (il genel meclis üyeliği) ew mahkemandê Soreg dı azayın kenno. Osman Efendi, çorşmedê Soreg dı xeylê sılasneyeno u sineyeno. Merdımêndo zaf zerritenik, zerrinerım u merdımınayox beno. Qelbê kesi nêşıkkeno ew meymanan rê kêverê cı tım akerde beno. Milet qandê mısayenda dıni şiyê cı hetek u cı ra heqê İslamiyetin dı persi pers kerdê. Wexta sarê ma 'hendı Tırki nêzanayê ew Muftı Efendi rê vatê, "mayê 'Erebi zi, Tırki zi fahm nêkemi, to ra recay ma, Xutbe u Wahzana Zazakiya bıdı, Ew Mewlidi zi Zazakiya bıwan kı ma cı ra çiyê fahm bıkemi". Osman Efendi, qısanê nına qal gêno u qandê fahm kerdenı, Xutbe u wahzana Zazakiya dano. Ew qandê

Zazayan zi 1886 dı Mewlidê Nebi nusneno u bı Zazakiya waneno. Namey dewda Osman Efendi Babo, coy ra cı rê vanê Osman Efendiyo Babıj.Osman Efendi 24-03-1929 dı şıno heqeyda xo.Mı no mahlimat kıtabdê (Koyo Berz) Namdarê Soreg ra gıroto.

Not: Bab dewênda Sorega, hum namey 'eşireto, Xırabrê, Keloşk, Boxçık ew Kufri girêdayey Babiyê. Tayn taynı vanê, tayn ezbetê Babi, Sukda Gergeri, dewda Gudhayıg ra yenê. Ninan rê Alıkan zi Vajiyeno. Bab 'Erebkiyayo, Mahnay cı bı Zazakiya kêvero. Wextokı Nê Gudhayıgra yenê Babi. 'Erebi dewer teriknenê şınê. Tedarık kerdox: R. Hayıg Nuştoxê Zazaki: R.Hayıg

Zazaca (Dımilki, Zazaki), Türkiye’de, özellikle İç Doğu Anadolu’da (Doğu Anadolu, Güneydoğu Anadolu) ve İç Anadolu bölgelerinde ve göç nedeniyle bazı Avrupa ülkelerinde de konuşulan Hint-Avrupa dil ailesine mensup olan Kuzeybatı-İran dilidir.

KARŞILAŞTIRMALAR:

Zazaca	Kürtçe	Farsça	Türkçe	İngilizce
balışna	Balgeh, Baliv	bâles	yastık	pillow
şenayış	kanin	şeveden	yapabilmek	can
ıca-ıja/ewta-weyra	vêder-wêder/êre	ânca-ınca	orâ-bura	here
şıma kerdêne	we dikir	şoma kerdênîd	sız	you were doing
e/a nêşeno	ew nikane	u nêmişevêd	yapıyordunuz	
erinayış	kirin	xariden	o yapamıyor	he can't
esto	heye	hest	satın almak	buy
masayene	Verimîn	Amasadan	var	available
bermaene	girin	gerve kerdên	şışmek	to swell
şımitene	ÿexwarin	aşamiten	aglamak	cry
mı rê	ji min re	man ra	içmek	drink
to rê	ji te re	to ra	bana	to me
şıma rê	ji we re	şoma ra	sana	to you
ma rê	ji me re	ma ra	size	you
biya!	wêne!/hine!	biya!	bize-	us
ewro tı senini/	Iro tu çeri/çawanî	Emruz to çetori?	getir	You bring!
çituriya			bugün nasılsın?	How are you
wastene	Xwestin	Xâsten	istemek	today?
Umâreno/amoren	Hejmartin	Samorden	saymak	to want
namê şıma çıyo?	Navê we çıye?	Name şoma çist?	Adınız nedir?	count
resnavis	giyañdin	resaden	yetistirmek	What is your
Girewt/grot	şfandın	gireften	almak	name?
kerdene	kirin/kirdin	kerden	yapmak, etmek	bring up
merdim/merdek	mirov/meriv/meri/merik	merdum	adam, insan	take
estor	hesp	asp/astar	at	do
ungur	tiri	engur	üzüm	people
Ardene/erd	anın	averden	getirmek	
Homa / heq	xwedê/xudâ/yezdan	xoda	fanrı	bring
Gıst (engıst)	tılı/bêçî	angoşt	parmak	god/deity
maşe / Mosa	maşi	mahi	balık	finger
tari	tari/tiric	tarik	karanlık	fish
vizer	duh/dwêne	dirouz	dün	dark
waşti	dergıstî	nam-zad	sözlü/nişanlı	yesterday
xoz	beraz/werez	xok	domuz	fiance
				pig

- Bugün Zazaca'ya en yakın diller, Hazar Denizi'nin güney kıyılarında konuşulan; Gilanice, Mazenderanca ve Talişçe'dir.

NERGİZ

Ez Nergiz'a,
Villikay Ku'yon, daykay Cenlyona.
Ez Nergiza,
Sebay memleketê xu, sebay zonê xu hesrê çimonê zazayona.
Ez Nergiza,
Verba herg xap, tim u tim hışara.
Ez Nergiza,
Kûm se wono wa vaco, dostê mı kûmo(kamo), dişmenê mı kûmo, Ez zona.
Ez Nergiza,
Zonê mı zazawo, Memleketê mı Tirkkiye'ya.
Ez Nergiza,
Zerray mı di, derheqê çew di dişmenatey çınıka(çınıya).
Ez Nergiza,
Ez zaza omeya dinya, zaza mirena,
La feqet, wa hemekes rınd bızono kı, heme çl ra ver eyz Insona.
NERGİZ BAL

SAHİBİ VE SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:

ABDULKADİR BÜYÜKSAYAR

GENEL YAYIN YÖNETMENİ VE REKLAM SORUMLUSU:İHSAN EKİNCİ

DAĞITIM SORUMLUSU:İHSAN EKİNCİ – İHSAN EKİNCİ

SECİCİ KURUL :ABDULKADİR BÜYÜKSAYAR-MAHMUT PAMUKÇU-İHSAN EKİNCİ

KOORDİNATÖR VE DENETMEN:FAHRİ PAMUKÇU

DERGİMİZE 2 YILLIK ABONE OLANLARA “ZAZA MUSTAFA JEW” İN “ÖZEL ZAZA KÜLTÜRÜ CD’Sİ” HEDİYE EDİLECEKTİR.

YILLIK ABONELİK: 20 – TL

BANKA HESAP NUMARALARI :
FİNANSBANK D.BAKIR ŞB. : 210 -3114308
GARANTİ BANKASI : 456 -6681921

İLETİŞİM BİLGİLERİ:
TEL: 0 555 210 00 00
0 530 771 32 94

SPONSORLAR: ZAZANA İLETİŞİM -CEP AKSESUAR DÜNYASI VE TECHNOSHOP

<http://technoshop.sahibinden.com/>

Zazana (Eski Farsça: *Zāzāna*), Doğu Anadolu Bölgesi'nde Fırat ve Dicle'nin doğduğu toprakların (Tunceli, Erzincan, Bingöl, Elazığ) ve çevresinin Eski Farsça'da tarihsel bir adıdır. Bu bölgede günümüzde Zaza halkı varlığını sürdürmektedir. Pers Kralı Darius, M.Ö 515 yıllarında Behistun yazıtlarında, Zazalar'dan bahsetmektedir. Pers İmparatorluğu'nun hükümdarlığını yapan Pers Kralı I.Darius (Dara), M.Ö. 522-486 yılları arasında yaşamış olup, Ortadoğu'nun birçok ülkesini egemenliği altına almıştır.

Tarixo kihen de tewr verênde welatê Zazayan rê Farskiyo Kihen de gorey Kitabeyê Bisutuni (*Bîsutûn*) Persêpolis (Textê Cemşidi) de, oyo hetê padişay Daray (Dariyuş) i ra serra 543. İsay ra raver dayo pardağ-kerdene, mıntıqa chemê/royê Fıratê cori rê *Zāzāna* vaciyeno.

Zazaki de formê ewroy gereke *Zazan* bibiyêne u nameyê zey *Zawazan*, *Zazan*, *Zazu* mıntıqanê welatê Zazayan de yenê diyaene.

